

Een praktijkvoorbeeld: TAALBELEID IN HET KA CAMPUS MERCURIUS IN LOMMEL

Hoe kan een school concreet aan de slag met taalbeleid? Fons vroeg Hans Hendrikkx, taalbeleidscoördinator op het Koninklijk Atheneum Campus Mercurius in Lommel, om een getuigenis over hoe zijn school werkt rond taalbeleid. **Hans Hendrikkx**

Over de auteur

HANS HENDRIKKX

is taalleerkracht en taalbeleidscoördinator in het Koninklijk Atheneum Campus Mercurius te Lommel. Op de website www.modernetalen.com verzamelt hij zijn eigen onderwijservaringen om zo de deelcultuur te stimuleren.

Zowel in de middenschool als in het atheneum is het taalbeleid gegroeid vanuit het GOK-beleid. In 1999 startte de middenschool met de eerste GOK-cyclus. Toen werd het zogenaamde taalvaardigheidsonderwijs daar al in opgenomen en werd er aan taal gewerkt. De TAS-toetsen die destijds werden afgenomen, klinken sommigen misschien niet vreemd in de oren. In de loop der jaren groeide dat taalvaardigheidsonderwijs op onze campus uit tot een echt taalbeleid, door onder meer de instroom van taalzwakkere leerlingen.

TAALSCREENINGS

Vandaag wordt door de overheid aan scholen gevraagd om taalscreenings af te nemen. Al lang voor die verplichting legden onze leerlingen al Diataaltesten (nu Diatoetsen) af. De scores op die

toetsen leren ons dat de basiskennis van de schooltaalwoorden onvoldoende is. Daar moet zeker aan gewerkt worden, omdat het ontbreken van die basiskennis ertoe kan leiden dat leerlingen ook voor andere vakken uitvallen. Daarnaast biedt de middenschool remediëringslessen aan voor leerlingen die uitvallen op de Diatoetsen; in het atheneum worden deze remediëringslessen verdergezet in de vorm van individuele, op maat gemaakte taaltrajecten. De middenschool ontwikkelt daarnaast handelingsplannen voor leerlingen met dyslexie. Ook in het atheneum wordt daar blijvend zorg aan besteed.

SAMENWERKING

Als kleine entiteit is het vanzelfsprekend om samen te werken rond taalbeleid. Vaak bestaat een taalbeleid op een

school uit wat lukraak gekozen actiepunten. Niet zo op onze campus: wij hebben een sterk uitgewerkt taalbeleidsplan, waarbij elke actie uitvoerig wordt geëvalueerd. We beschikken over een gemeenschappelijk beleidsplan waarin we per graad accenten leggen. Daarnaast is er ook een werkgroep taalbeleid: leerkrachten uit verschillende vakwerkgroepen (niet enkel talen!) komen regelmatig samen om actiepunten op poten te zetten, te evalueren en bij te sturen. Ook het taalbeleidsplan wordt op die manier regelmatig kritisch bekeken en bijgestuurd.

Taalbeleid is op onze campus een dynamisch gegeven, en zal bijgevolg ook nooit 'af' zijn. Het beleid wordt gedragen door het hele schoolteam, omdat leerkrachten uit verschillende vakgebieden inspraak hebben in het taalbeleid. Zo worden sjablonen en handelingsplannen bijvoorbeeld ingezet in alle vakken.

ACTIES

In wat volgt geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste acties die we op campusniveau organiseren. Dat betekent niet dat elke school voor diezelfde acties moet kiezen: het is belangrijk dat scholen eigen accenten leggen, rekening houdend met hun doelpubliek.

- Via het schoolkrantje en onze website krijgen externen een positief beeld van onze school. De leerlingen werken hieraan actief mee, waardoor hun taalvaardigheid gestimuleerd wordt.
- Leerkrachten van zaakvakken worden aangespoord om alert te zijn voor taal(gebruik) in hun les. Zo wordt de schroom om te rade te gaan bij een taalleerkracht voor taalhulp weggenomen.
- De klas- en schoolbibliotheek biedt leerlingen de mogelijkheid om op school geschikte, recente jeugdboeken uit te lenen.
- Leerlingen passen de lees- en leerstrategieën die ze verwerven tijdens de lessen Nederlands ook toe in de zaakvakken. Ze kunnen rekenen op schrijfkaders om hun boodschap zo helder

- en correct mogelijk te formuleren.
- Via de werkgroep Toneel Op School (TOS) wordt de spreekangst bij leerlingen verminderd en leren ze spreken voor een publiek.
- De website www.modernetalen.com (zie kaderstuk) kan door iedereen die met school bezig is geraadpleegd worden: ouders, leerkrachten, leerlingen en directie vinden er bijvoorbeeld een leidraad in verband met onze vakgroepwerking in het algemeen en de taalvakken in het bijzonder. Daarnaast is er ook een stevig uitgewerkte rubriek 'Taalbeleid' die gericht is op het delen van kennis en informatie

hieromtrent. Zo bieden we andere scholen de mogelijkheid om inspiratie op te doen, zonder daarbij echt een adviserende rol op te nemen.

- De leerlingen zijn erg bezig met het taalbeleid. Tijdens de huiswerkklass is er altijd wel iemand die spontaan met een remediërbundeltje aan de slag gaat.
- Voorlopig krijgen de leerlingen geen expliciete stem in het taalbeleid. Ze kunnen zich wel vrijwillig voor bepaalde acties inschrijven, zoals de poëziewedstrijd of Toneel Op School (TOS). Ook de schoolbibliotheek kan vrij bezocht worden. In de nabije

Modernetalen.com

Omdat Hans streeft naar een open onderwijscultuur waarin leerkrachten voorbeelden, tips en informatie met mekaar delen, ook buiten de comfortzone van hun eigen school, besloot hij om de informatie uit zijn eigen onderwijservaringen te verzamelen en te publiceren. Sinds 1 februari 2016 staat de website www.modernetalen.com online. De website kan geraadpleegd worden door leerlingen, ouders, leerkrach-

ten, directieleden,... - kortom: door iedereen die op zoek is naar informatie en didactische/talige hulpbronnen voor Nederlands, Frans, Engels en Duits, of die zich wil laten inspireren rond taalbeleid of vakgroepwerking. De rubriek 'Onderwijsnieuws' biedt een vinger aan de pols van wat er in de onderwijswereld allemaal gebeurt. Onder de hashtag 'A12' kan je verhalen lezen over Hans' eigen klaspraktijk.

Je kan er ook (evaluatie)documenten downloaden die hij gebruikt tijdens de les. De website is geen eenrichtingsverkeer: je hebt als bezoeker de mogelijkheid om contact op te nemen via het contactformulier of via de bekende sociale media. Dialoog is immers ontzettend belangrijk wanneer het gaat om het delen van lespraktijken en onderwijservaringen.

toekomst zijn we wel van plan om leerlingen een stem te geven in hoe het taalbeleid zich verder ontwikkelt.

EEN DOORLOPEND VERHAAL

Taalbeleid blijft een aandachtspunt, en dat zal in de toekomst alleen nog maar sterker worden – kijken we maar naar de stijgende instroom van leerlingen die het Nederlands niet als thuistaal hebben. Het is daarom goed dat GOK-uren aan taalbeleid worden besteed, maar tegelijk steunt zo'n taalbeleid maar al te vaak op de goodwill van (taal)leerkrachten. Er zouden daarom gerust nog wel wat meer uren toegekend mogen worden aan het GOK-beleid, om verder rond taal te kunnen werken.

Deze bijdrage ronden we graag af met een succesverhaal op onze campus. Een leerling kwam in 2009 in onze middenschool terecht in het eerste leerjaar van de B-stroom, na een succesvol parcours te hebben afgelegd in het bijzonder lager onderwijs. De leerkrachten waren echter overtuigd van zijn leercapaciteiten en konden hem overtuigen om zijn eerste jaar over te doen, maar dan in de A-stroom. Twee jaar lang heeft deze leerling deelgenomen aan het project 'leren thuis leren' en dankzij de nodige talige en wiskundige ondersteuning in het atheneum studeerde hij in 2016 af in de richting wetenschappen-wiskunde. Hij schreef zich dit academiejaar in voor de richting biomedische wetenschappen aan de Universiteit Hasselt. Dergelijke verhalen tonen aan dat taalbeleid slechts één pijler is in het geheel van leerondersteuning, maar dat het wel een cruciale pijler is, die echt een impact kan hebben op de leerloopbaan van leerlingen en voor succesverhalen kan zorgen. En elke leerling wil op school zijn of haar eigen succesverhaal schrijven, toch?

ORIËNT, *een serious game academische woordenschat*

Hogescholen en universiteiten doen steeds meer inspanningen om laatstejaars te begeleiden in hun keuzeprocessen voor het hoger onderwijs. De KU Leuven ontwikkelde hiervoor bijvoorbeeld het LUCI-platform met de bijbehorende LUCI-taaltest. Ondertussen is ook de taaltest voor startende studenten in de lerarenopleiding klaar. Taalvaardigheid is blijkbaar een belangrijke factor die de slaagkansen van instromende studenten in het hoger onderwijs beïnvloedt. Vanaf het eerste jaar wordt onder andere verwacht dat studenten teksten kunnen schrijven, vakliteratuur kunnen lezen en samenvatten, presentaties kunnen geven en notities kunnen nemen tijdens de les.

Jan Coenegrachts

Over de auteur

JAN COENEGRACHTS

is lector Nederlands en vakdidacticus in de BaSO-opleiding van de UC Leuven – Limburg in Diepenbeek. Daarnaast is hij voor dit project verbonden met de [ed+ict]-cel (Education and ICT) van dezelfde hogeschool.